

דף מידע להורים – משחק

משחק הנו תחום עיסוק ראשוני ומרכזי בחיי הילד התורם רבות להתפתחותו הקוגניטיבית, הרגשית, החברתית, המוטורית והשפתית. לסביבה תפקיד חשוב בהתפתחות תחום המשחק ולהורה, בהיותו חלק מרכזי המעצב את סביבות החיים של הילד - יש השפעה על התפתחות המשחק של ילדו. למקצוע הריפוי בעיסוק חלק משמעותי בעידוד השתתפות במשחק כחלק ממארג החיים של הילד.

מהו משחק?

משחק הנו העיסוק האנושי המוקדם ביותר במעגל החיים והמשמעותי להתפתחות ולרווחה של ילדים. תחום עיסוק זה משקף את הזהות של הילד ואת הדרך בה הוא מתמודד עם מצבי חיים שונים. יכולתו של הילד לשחק אינה מתפתחת בחלל ריק, אלא תלויה ומושפעת ממעורבות ההורה או המטפל העיקרי והיא חוויה מאתגרת ועוצמתית המאפשרת הבעה עצמית, המספקת משמעות ומעודדת הנאה ובריאות.

1. פעילות שמטרתה גרימת הנאה, כיף וסיפוק מיידי.
2. עיקר ההנאה תהיה מתהליך המשחק ולא מתוצאותיו (למשל ילד הבונה מגדל קוביות ונהנה להרוס אותו מיד).
3. המוטיבציה של הילד לשחק היא פנימית ונעשית מבחירה חופשית. אפשר להציע לילד לשחק אך אי אפשר להכריח אותו לשחק.
4. פעילות המשחק היא ספונטנית וקיימת גמישות רבה במעברים ממשחק למשחק וכמות הזמן שהילד עוסק במשחק.

חשיבות המשחק ...

- משחק הנו כלי מרכזי בחיי הילד אשר בעזרתו הוא לומד על העולם.
- בעזרת התנסות במשחק הילד מפנים נורמות חברתיות: תן וקח, תורות, יכולת איפוק, יכולת פתרון בעיות ויכולת התמודדות עם תסכול.
  - בתחום הרגשי הילד לומד לווסת את רגשותיו ומתנסה בלקיחת תפקידים שונים.
  - משחק מפתח מיומנויות קוגניטיביות ותפיסתיות כגון יחסים במרחב, תפיסה חזותית, תיאום עין יד, יכולת סריקה ומיקוד.
  - הילד מפתח את יכולותיו הפיזיות: מערכת שריר-שלד, מערכת עצבים, טווחי קשב, מוטוריקה גסה ועדינה.

סוגי משחק:

- בדרך כלל עד גיל שנתיים המשחק מאופיין בסגנון סנסו-מוטורי חקירתי. משחקי תרגול אופייניים לשנתיים הראשונות ומשמשים ביטוי ישיר וספונטני לצרכיו היצריים הראשונים של הילד כמו: הצורך לנוע ולהניע, הצורך לחזרתיות רבה על אותה פעילות על מנת לשכלל מיומנויות והצורך במגע חושי. צורתם של משחקי התרגול פשוטה והילד לא זקוק לחפצים/משחקים מורכבים ומתוחכמים. לקראת גיל שנתיים עוסק הילד רבות במילוי וריקון,

- פתיחה וסגירה של מיכלים שונים כמייצגים אכילה עצמאית ועשיית צרכים. בקטגוריה זו ניתן לראות גם פעילות בחומרים נזילים: פלסטלינה, בצק, צבעי אצבעות, גואש, חול, בוץ וכו'.
- עד גיל 3 שנים המשחק בעל אופי פונקציונאלי – שימוש בחפצים לפי ייעודם לדוג' האכלה של בובה, משחק בערכה של רופא וחולה, משחק במטבח והתקנת ארוחה ועוד. בנוסף, ישנם משחקים מובנים כמו משחקי התאמה (צבעים, חיות, צורות), הרכבה (לגו, סברס) ומשחקי פאזל.
- מגיל 3 שנים חל שינוי ממשחק הממוקד ב"עצמי" למשחק המערב אנשים נוספים לדוגמא משחק סוציו-דרמטי "כאילו".
- מגיל 4 שנים פיתוח יכולת משחק סימבולי ודמיוני – למשחק מסוג זה הילד זקוק לשפה ורמה קוגניטיבית תקינה כדי לפתח משחקי דמיון.

כיצד ההורה יכול לעודד משחק?

לצורך המשחק הילד זקוק לשלושה מרכיבים:

- זמן** – מומלץ לבחור זמן במהלך היום (בין חצי שעה לשעה) בו ההורה והילד ערניים וקשובים האחד לשני ופנויים לשחק ביחד. בנוסף, רצוי שלא יהיו הסחות דעת בשעת המשחק כגון טלוויזיה פתוחה, שיחת טלפון וכד'.
- הסביבה הפיזית** – באם ניתן רצוי שתהיה פינת משחקים קבועה בסלון או בחדר, ושהמשחקים יהיו נגישים לילד. בנוסף, מומלץ לחשוף את הילד לאביזרים שונים (מספריים, דבק, צבעים, דפים). גם אם הילד לא מביע בהם עניין, חשוב להמשיך ולמקם אותם במיקום בולט שהילד יכיר ויוכל באופן ספונטני לגשת מיוזמתו.
- אביזרים** – מומלץ להוציא בכל פעם 2 משחקים לבחירה ולא להציף את הילד בגירויים שונים. ילדים מסוגלים להפוך כמעט כל אביזר הנמצא בסביבתם לאביזר בו ניתן לשחק: אטבי כביסה, סירי בישול, קופסאות קרטון או בקבוקים ריקים – בכולם עשוי הילד לעשות שימוש מגוון, מהנה ומלמד.

ל-מה כדאי לשים לב?

- האם ילדכם יודע להעסיק עצמו ולשחק לבד, מבלי הצורך בנוכחותכם.
- האם ילדכם מתמיד במשחק או קופץ ממשחק למשחק.
- האם ילדכם מצליח להצטרף למשחק עם עוד ילדים או מעדיף לשחק לבד.
- האם ילדכם מפגין משחק משותף עמכם (בודק את התגובות שלכם, יוצר קשר עין תוך כדי המשחק, מפגין הנאה משותפת וכד').
- האם ילדכם מתנסה במגוון משחקים כגון משחקי קופסא, משחקים במרחב, משחקי דמיון, דפי עבודה וכד'.

בברכת משחק מהנה!

נערך על ידי צוות הרפוי בעיסוק מעודכן לאוקטובר 2015